

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen

Sendes utelukkende på e-post til;
lovavdelingen@jd.dep.no

Deres referanse
2010036640 ES
AIK/BI/bj

Vår referanse
jof

Dato
Onsdag 4. mai 2011

Kopi; Riksadvokaten,
Politidirektoratet

Høring – Etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for varetektsfengsling – tillegg til tidligere innsendt uttalelse av 1. mars 2011

Politijuristene viser til Justis- og politidepartementets høringsbrev av 1. desember 2010, og til telefonisk kontakt onsdag 27. april 2011.

I løpet av de siste måneder har Politijuristene forsøkt å danne seg en bedre oversikt over om den utvidede fremstillingsfristen fortsatt gir politiet bedre tid til å etterforske, herunder å sikre bevis, eller sjekke den mistenkte ut av saken slik at varetekt blir unødvendig. Hypotesen vi har ønsket å prøve er om etterforskningsmetoder som "KREATIV", økt bruk av DNA og elektronisk kommunikasjon har gjort at etterforskningen tar lengre tid.

Vi ønsker fortsatt å opprettholde den utvidede fremstillingsfristen, men erkjenner tyngden i den argumentasjonen som blant annet Riksadvokaten gir uttrykk for i sin uttalelse. Behovet for å harmonisere fremstillingsfristen i straffeprosessloven § 183 med overføringsfristen i forskrift om bruk av politiarrest § 3-1 er opplagt. Som vi tidligere har fremhevet er manglende overføring til fengsel i for stor grad styrt etter tilgangen til varetektsplasser. Det eneste logiske virkemiddel er da å begrense bruken av varetekt.

Det kan derfor være grunn for departementet til å merke seg enkelte av de forhold som påvirker fremdrift i etterforskningen. Dette gjelder ikke politiet tilgjengelige ressurser, men de aktørene vi er avhengige av. Særlig om de leverer raske og gode resultater. I de tilbakemeldinger vi får, fremstår analyser av DNA som et forhold som gjør oss spesielt sårbare. Rettsmedisinsk institutt (RMI) prioriterer ressursbruken sin uten at det for oss er kjent hvilke kriterier som der legges til grunn. Felles for samtlige tilbakemeldinger vi har mottatt, er at analyser tar lengre tid enn ønskelig og at fremdrift i sakene blir stanset i påvente av svar. Det blir i tillegg pekt på relativt lav grad av funn på det innsendte materialet. Dette siste kan skyldes dårlig sporsikring, men det kan også skyldes RMIs metoder. I denne forbindelse er det også grunn til å reflektere over hvorvidt vi evner å bruke DNA som et offensivt verktøy til å målrette etterforskningen, eller om vi henfaller til å registrere DNA i etterkant og håper på "treff".

I prp. 1 for 2010 – 2011 er det beskrevet at økningen i bruken av DNA har medført ”økte restanser og saksbehandlingstid på over 100 dager”. Det er deretter beskrevet at restansene vil være borte ved årsskiftet 2010/2011. Dette siste har ikke vist seg å slå til, og fortsatt er saksbehandlingstiden lang. Det legger ytterligere press på situasjonen at det for tiden pågår en diskusjon med tanke på hvor RMI skal være fysisk plassert, og om dagens modell innenfor Universitetet i Oslo skal opprettholdes.

Samlet gjør disse elementene Politijuristene bekymret for om vi klarer å nå de ambisiøse mål som er satt for kriminalitetsbekjempelsen. Spesielt er vi bekymret når vi ser dette bilde i sammenheng med en anstrengt varetektssituasjon. En situasjon som for øvrig gjør det nødvendig å være særdeles målrettet i valg av saker hvor varetekt tas i bruk. DNA er helt sentralt i mange saker hvor det tradisjonelt er kombinasjonene mellom DNA, bevisforspillelsesfare i forhold til andre impliserte og bruk av varetekt som fører til oppklaring. Eksempelvis vil det i draps- og voldtektssaker være helt sentralt.

Ønsket situasjon

For politijuristene er den ønskede situasjonen at vi kan forlange svar på enkelte analyser før spørsmålet om varetekt blir satt på spissen. Det bør derfor være korrelasjon mellom den frist påtalemyndigheten har for å fremstille siktede for å prøve fengslingsspørsmålet, og den tid det tar å få svar på DNA-analyser. (Samme resonnement lå til grunn for voldtektsutvalgets forslag om 72 – timers frist). Det er lett å ønske seg mer ressurser til politiet, men med dagens utnyttelsesgrad er vi avhengige av at eksisterende mulighetene utnyttes godt. Det oppleves vi dessverre at ikke er tilfellet med DNA som verktøy.

Påtalemyndigheten skal ivareta objektivitetskravet, kravet til rettssikkerhet og til rask fremdrift av etterforskningen. Dersom ikke RMI har kapasitet til å levere slike resultater raskt nok må situasjonen endres. Dette inkluderer å se hen til om andre fagmiljøer kan hjelpe RMI i dette arbeidet. Det vil sikre god ressursutnytting i hele oppgavekjeden fordi etterforskningen blir målrettet og styrt mot hva som skal presenteres og belyses i retten. Tiltak som sikrer hurtigbehandling av analyser kan sikre at etterforskningen har god fremdrift.

Jan Olav Frantsovold,
Leder Politijuristene